

Hindoeïsme

Hindoeïsme is de verzamelnaam, die vanaf de 19e eeuw werd gegeven aan diverse godsdiensten van Indiase oorsprong. De benaming is afgeleid van het Perzische woord *hindoe*, dat "rivier"; betekent. Later verwees het woord hindoe naar de bewoners van de Indusvallei en ging zo "Indiër" betekenen. Al vertonen hun religieuze praktijken grote overeenkomsten, toch is geen enkele omschrijving van het begrip hindoeïsme voor alle hindoes van toepassing. Zo verschilt de plattelandsgodsdienst grondig van de meer filosofisch onderbouwde godsdienstbeoefening. Door de relatief grote ouderdom en pluriformiteit van de hindoeïstische godsdiensten is sprake van meerdere heilige geschriften en is geen sprake van een enkele hoofdstichter.

Volgens de Arische invasie theorie vielen mensen uit Centraal-Azië, Ariërs genoemd, vanaf circa 1500 v.C. Noordwest-India binnen. Zij brachten hun eigen vedische religie mee en hun religieuze praktijken vermengden zich met die van de mensen uit de Indusvallei. Zo zouden de Veda's, voor veel hindoes de meest gezaghebbende geschriften, ten dele door hen geschreven zijn buiten India. De theorie wordt sinds enige tijd betwist en er bestaan tegenwoordig ook andere theorieën over het ontstaan en de oorsprong van de religies van India. Hoe dan ook, de godsdiensten van het hindoeïsme gaan zonder twijfel het verst terug in de tijd van alle religies met een heilige schrift.

God/goden en Filosofie

Binnen het hindoeïsme bestaan veel verschillende stromingen. Er zijn hindoes die monotheïstisch zijn, hindoes die polytheïstisch zijn en hindoes die monistisch zijn. De monotheïsten zien elke 'god' als facet van de ene God. De monisten geloven dat God en de ziel één zijn.

Er zijn diverse filosofien te vinden binnen het hindoeïsme. Zo vallen te onderscheiden:

- **Aprapattivada**: afwijzing van filosofische speculatie door Heer Shiva. Geen ondersteuning van *viprapattivada*, noch van *prapattivada*.
- **Samkhya** : oudste filosofie van Maharshi Kapila vlak voor de komst van Krishna; God is *Janya Ishvara*, maar *Prakrti* (Uitvoerend Principe) bestuurt de schepping; *Purusha* (Bewustzijn) is slechts de katalysator (passief); de vele individuele purusha's zijn geen reflectie van de Kosmische Purusha (dualisme).
- **Prapattivada**: onuitgesproken, maar gesteund door de acties en het gedrag van Heer Krishna en te vinden in de veel latere Bhagavata Shastra; *prapatti* betekent volledige overgave aan de Kosmische wil, zoals gevonden in het Vaishnavisme.
- **Viprapattivada**: tegenovergestelde these van prapattivada.
- **Vishuddha Advaetavada** (non-dualisme) of **Uttara Miimamsa Darshana**: van Vadarayana Vyasa (lang na Krishna) en later verder ontwikkeld door Shankaracharya met zijn **Mayavada** (90%): alleen Brahma is werkelijkheid; de schepping (*jagat*) is vals of illusionair; alle *jiiva's* (microcosmossen) zijn Brahma; het lijkt of dingen gebeuren, maar in werkelijkheid is dit alles (het spel van) *Maya*. De **Shunyavada** (de ultieme werkelijkheid is leegte) van het boeddhisme lijkt hier wel wat op.
- **Vishishtadvaetavada**: de wereld is niet gelijk aan Maya en Parama Purusha is het centrum van het universum. **Mahavishnuvada**: Godheid Mahavishnu zit in het centrum van en bestuurt de Kosmos; de *jiivas* zijn Zijn "vonk-uitdrukkingen", als vonken komen zij uit Hem voort, maar de vonken keren niet terug naar hun oorsprong.
- **Dvaetavada** (dualisme): er zijn jiiva's (microkosmossen) en er is een Hoogste Controlerende Kern (Macrokosmos); jiiva's kunnen alleen door devotie richting Macrokosmos gaan (niet door daden of kennis); hoe dichter bij die Kern, hoe meer de jiiva daar op gaat lijken (radha gaat op

Krishna lijken); daden of kennis dienen slechts om de devotie groter te maken, maar de jiiva blijft altijd gescheiden van Parama Purusha (Krishna).

- **Dvaetadvaetavada** (dualistisch non-dualisme): door sadhana komt de aanvankelijk gescheiden jiiva zo dicht bij Parama Purusha dat hij er in opgaat als suiker in water; de wereld is een relatieve werkelijkheid die niet ontkend kan worden; onduidelijk blijft waar de jiiva's vandaan komen.
- **Advaetadvaetadvaetavada** (non-dualistisch dualistisch non-dualisme): zelfde als Dvaetadvaetavada maar de jiiva's (individuen) komen nu ook voort uit Parama Purusha (Kosmisch Bewustzijn).

Een aantal van de meest bekende goden zijn:

Brahma

Brahma vertegenwoordigt het *genererende* of *scheppende* aspect van **G-O-D** in de drie-eenheid **Generator** (Schepper)/**Onderhouder**/**Destructor** (Vernietiger). Het onderhoudende aspect van God wordt vertegenwoordigd door Vishnu en het vernietigende aspect door Maheshvara (Shiva). Hindoegoden en –godinnen worden vaak afgebeeld of gebeeldhouwd met verscheidene hoofden of armen om hun speciale kwaliteiten te laten zien. Zo wil een Brahma met vier gezichten tonen dat Brahma regeert over de vier windrichtingen. Brahma wordt ook afgebeeld met vier armen, waarin hij de heilige boeken, de rozenkrans en de veldfles water van een heilige man vasthoudt. Brahma is de schepper van het heelal en god van de wijsheid. Zijn vrouw Saraswati is de godin van de kunst, muziek en literatuur. Ze staat meestal afgebeeld met een boek en een vina, een soort muziekinstrument, in haar handen.

Vishnu

Vishnu is het *onderhoudende* (beschermende) aspect van God en doordringt alles in dit universum. Hij wordt verbeeld als rijdend op een adelaar, Garuda, met zijn vrouw Lakshmi, de godin van schoonheid en geluk. Vishnu wordt afgebeeld met vier armen, waarin hij een trompetschelp, een lotusbloem, een discus en een knuppel vasthoudt.

Avatara's: Volgens de hindoes die in avatara's (incarnaties van God) geloven, komt Vishnu tien keer op aarde, in tien vormen of avatara's, om de wereld te redden. Negen avatara's hebben al plaatsgevonden, de tiende moet nog komen:

1. Matsya, de vis
2. Kurma, de schildpad
3. Varaha, het wilde zwijn
4. Narasimha, de man-leeuw
5. Vamana, de dwerg
6. Parusha-Rama, de krijger
7. Rama, de ideale man
8. Krishna, de blauwe god
9. Boeddha
10. Kalki, de ruiter op het witte paard, die nog moet komen

Shiva

Shiva vertegenwoordigt het *transmuterende* of *vernietigende* aspect van God. Alles in de schepping bestaat maar tijdelijk en zal vroeger of later getransmuteerd of vernietigd worden. Shiva wordt vaak afgebeeld met acht armen, een drietand (trishul), een cobra (naga) en als rijdier een stier (Nandi). Op

afbeeldingen en als beeld staat Shiva tevens dikwijls dansend afgebeeld. Deze zogenaamde tandava dans wordt wel gezien als de uitbeelding van de energie die door het universum stroomt en die dag en nacht, de seizoenen, geboorte en dood veroorzaakt. Als Shiva danst, vertrapt hij als het ware de dwerg van onwetendheid. Ook wordt hij gezien als 'Koning van yoga' (Yogeshwar) en wordt dan ook vaak in yoga-houding afgebeeld. De verering vindt vaak plaats door een Shiva-'linga', een fallus-symbool. Zijn vrouw is Parvati.

In de tantra wordt Hij gezien als de eerste grote Goeroe in de geschiedenis van de mensheid. Hij leefde ongeveer 5000 jaar v.C.. De tandava-dans onderwees Hij als onderdeel van de spirituele oefeningen aan zijn volgelingen.

Krishna

Krishna wordt wel de God van de *bhakti* of devotie genoemd. Maar Hij is tevens de koning die aan de zijde van Arjuna de strijd aanvoerde in de Mahabharata oorlog. Ook Krishna wordt wel gezien als een grote historische Goeroe die geassocieerd wordt met Yoga. Zijn leringen rond dit thema in de dialogen met Arjuna vonden hun neerslag in de populaire *Bhagavad Gita* (Lied van God), een onderdeel van het Mahabharata epos. Mahabharata betekent *Groot India* en de door Krishna geleide campagne was dan ook bedoeld om India te verenigen. Je ziet Krishna vaak uitgebeeld in Zijn jongere jaren met Zijn magische fluit (als de toegankelijke, zoete *Vraja Krishna* van Vrindavan zoals in de Srimad Bhagavatam), maar ook wel als de taaie koning (minder toegankelijke) *Parthasarathi Krishna* op het slagveld in een strijdswagen aan de zijde van Arjuna (zoals in de Mahabharata). De echtgenote van Krishna in de Mahabharata heet Satyabhama (Mahalakshmi). In de Srimad Bhagavatam wordt hij geassocieerd met Radha. Krishna is de achtste incarnatie van Vishnu.

Rama

Rama is de held van het prachtige heldenepos de Ramayana, dat het verhaal vertelt van zijn overwinning op de boosaardige koning Ravana. Rama wordt aanbeden als de ideale mens: dapper, knap, trouw en vriendelijk. Hij is een grote held, een goede echtgenoot en een rechtvaardige koning. De apengod Hanuman, die Rama helpt om Ravana te verslaan, wordt zelf ook als een god vereerd. Rama is de zevende incarnatie van Vishnu.

Durga

Durga wordt gezien als één van de vormen van Devi (de Godin). Ze belichaamt het centrum van de kracht (Shakti), waarmee het universum is gecreëerd. Ze wordt vaak afgebeeld met veel armen met wapens en rijdend op een tijger. Hiermee zou zij vele demonen verslagen hebben.

Ganesha

Ganesha, de god met het "olifantenhoofd", neemt hindernissen weg en is de beschermheilige van reizigers. Hindoes bidden tot Ganesha voor ze aan iets nieuws beginnen, zoals een nieuwe baan of wanneer ze verhuizen. Ganesha wordt wel gezien als de zoon van Shiva en Parvati. Hij rijdt op een muis. Hij werd geboren uit Parvati, zonder dat Parvati dit had verteld aan Shiva, de vader van het kind. Shiva wilde toen Parvati's kamer betreden waarop Ganesha aan hem meldde dat dit niet mocht. Parvati had hem de opdracht gegeven dat niemand haar kamer mocht betreden. Er ontstond een discussie, die Shiva enerzijds boos maakte en anderzijds kon hij wel waarderen dat een kind zo trouw is aan zijn moeder. Nadat Shiva boos weg was gegaan had hij zijn trouwe volgelingen waaronder Nandi gestuurd om Ganesha te verwijderen. Zij kwamen echter terug van een pak slaag. Shiva ging er toen naar toe en ging toen in gevecht met Ganesha. Dit gedonder en weerklink tussen deze twee goden ging heer Brahma en Vishnu niet ongemerkt. Zij kwamen toen eraan en maande

dat zij ophielde en elkaar vergaven. Dit ging echter niet waarop Shiva Ganesha onthoofdde, gedurende dit proces riep hij om zijn moeder Parvati. Shiva ging weer naar zijn plek om verder te mediteren. Mata Parvati kwam snel aangerend en zag haar zoon onthoofd. Ze werd hierdoor furieus en vroeg aan heer Brahma en Vishnu wie dit had gedaan. De negen devi's verschenen toen uit haar waaronder Kali. Zij kreeg de opdracht alles te vernietigen. Immers als haar zoon niet zou leven zou niets het overleven!

Brahma en Vishnu haastten zich naar heer Shiva en vroegen aan hem snel wat te doen. Hierop antwoordde hij dat dit alles het spel (lila) van Shri Maha Ganesha was. En dat Ganesha zelf niet overleden was, maar slechts onbewust. Hij vroeg Shri Vishnu naar het noorden te gaan en het hoofd van de eerste wezen die hij tegen zou komen terug te nemen. Shri Vishnu kwam als eerste een olifant tegen. Het rijdier van Indra die uit de hemel was vervloekt omdat hij boos was geworden om de belediging dat hij een 'wild dier' zou zijn.

De olifant vond het een eer om zo het hoofd te worden van Ganesha en Shri Vishnu onthoofdde hem met de Chakra waarop de olifant bevrijd werd van zijn vloek. Het hoofd ging naar Ganesha. Zodoende heeft Ganesha in de lila van Maha Ganesha zijn olifantenhoofd gekregen.

Feesten

Door de veelheid van goden en godinnen en hun verschijningsvormen, de grote regionale verschillen en het feit dat bepaalde feesten alleen binnen bepaalde kasten gevierd worden, is het moeilijk, zo niet onmogelijk, aan te geven wat de belangrijkste feesten zijn. Toch hier enkele voorbeelden:

- Holi, uitbundig voorjaarsfeest, houdt verband met Vishnu.
- Diwali of Lichtfeest, wordt wel door alle kasten gevierd op de donkerste nacht van het jaar (nieuwe maan van eind oktober/begin november).
- Nawraten Puja, feest ter ere van de godin Durga. Nawraten betekent negen nachten

Eredienst vindt plaats in tempels of gewoon thuis. De meest gebruikelijke manieren van aanbidden zijn het zingen van gebeden of mantra's, het doen van offeringen of het gebruiken van beelden.

Het kastenstelsel

De hindoemaatschappij is traditioneel verdeeld in vier groepen, kasten (Hindi: *jati*) geheten. Het zijn de:

Brahmanen (priesters)

Kshatriya's (edelen en soldaten)

Vaishya's (kooplieden)

Sudra's (dienaren).

(**Paria's** (onaanraakbare))

(deze niet behorende tot het kasten systeem, maar veeleer een persoon, die de Veda's niet mag en/of kan bestuderen)

Deze vier maatschappelijke lagen zijn niet per definitie permanent volgens de leer van Heer Caitany Mahaprabhu, voor iemand die erin is geboren. Al zal het diens latere beroep en partnerkeuze kunnen bepalen, men kan alsnog opstijgen naar een hogere spirituele positie alsmede naar een hogere sociale klasse al naar gelang van de zegeningen van de geestelijk leraar. De vier groepen vullen elkaar aan in de maatschappelijke belangen, maar er is toch een hiërarchie.

Deze hiërarchie vind z'n volmaaktheid in het 'varna-asrama' stelsel waarin deze vier maatschappelijke orden in zijn opgenomen. Ze bestaan echter uit acht namelijk de samenvoeging van de vier spirituele geldingen; 'brahmacari'; grihasta; vanaprasta; en sannyasa.'. Dit heeft als doelstelling om elk lid van die samenleving waar het varna-asrama stelsel wordt toegepast vanuit z'n eigen positie omhoog kan via spirituele gewaarwording naar spirituele perfectie . Wanneer een sudra een dienaar een sannyasa dient en een grihasta een vanaprasta, dan wordt de sudra als meer gevorderd beschouwd. Niet omdat hij trotser is geworden, maar omdat een Sannyasi dienen van een ander niveau is. De sannyasi wordt dan ook als de meest gevorderd erkent vanwege de zegeningen van zijn geestelijk leraar, die zelf een sannyasi is. Sannyasin nemen betekent in feit de rug toe keren naar de materiele natuur. Zodoende wordt de sannyasi in staat gesteld mits een bevoegd geestelijk leraar aangesloten bij een geestelijke erfopvolging de overige geestelijke en maatschappelijk geldingen te bevrijden van het materiele bestaan. In vroegere tijden waar de koningen nog de scepter zwaaiden waren er zeer voldane en vertrouwelijke relaties met de brahmana's, die de koningen van goddelijk adviezen voorzagen in overeenstemming met de heilige schriften. De brahmana ontvangt zijn positie door de Veda's te bestuderen onder leiding van een guru, die tevens een sannyasi behoort te zijn en naar schriftelijke beloften, de menselijke samenleving poogt te dienen . Hedendaags is een van de religieuze stromen, die deze vorm van cultuur vorm geeft, terug te vinden bij bijvoorbeeld de Hare krsna gemeenschap. Mocht een van de maatschappelijke of spirituele geldingen in contact komen met een bonifide sannyasi of geestelijk leraar, dan kan elk van individueel het allerhoogst peil van eeuwige zelf realisatie bereiken en zo terug keren terug naar huis terug naar God .

De paria's, of onaanraakbaren, vallen eigenlijk buiten het kastesysteem. Zij staan onderaan de maatschappelijke ladder, hebben het vuilste en hardste leven en krijgen de minste waardering. De groepen leven permanent gescheiden van hogere kasten en (lichamelijk)contact met mensen uit hogere klassen is uit den bozen. Ook binnen de 'outkasts' bestaat er een hiërarchie, gebaseerd op de religie. Hierin staan de Hindoes bovenaan, gevolgd Moslim en Christenen. Het geloof in de karma werd bij de instandhouding van het kastesysteem 'misbruik' door de hogere klassen; het was volgens de oude geschriften iedereen eigen schuld waar hij of zij uitkwam door het principe van karma.

Hoewel het kastesysteem in de vorige eeuw officieel is afgeschaft in India, wordt het in de praktijk nog vaak toegepast. De verschillende groepen blijven gescheiden leven en de discriminatie blijft in stand. Hoewel de invloed van de kasten op iemands leven steeds minder wordt, blijven de regels toch behoorlijk strikt. Bij Hindoestanen in Suriname en in Nederland speelt het kastenstelsel een veel kleinere rol dan bij hindoes in India.

Er zijn nieuwe stromingen die het kastenstelsel verwerpen of oudere die het nooit gekend hebben. De zwakke sociale positie van personen uit de lagere kasten leidt in India vaak tot spanningen en onrust.

Tempels

Hindoes houden hun erediensten in gebouwen, die ze *mandir* of tempels noemen. Deze tempels zijn meestal opgedragen aan een bepaalde god, godin of heilige man. Ze worden gezien als het aardse huis van de godheid wiens aanwezigheid wordt getoond door een afbeelding of een beeld in het binnenste, heiligste deel van het tempelgebouw. Veel hindoes vereren hun goden ook thuis, in een bepaalde kamer of een deel van een kamer. Er bestaan geen vastomlijnde regels voor het eren van de goden. Sommige mensen gaan elke dag naar de tempel; anderen komen alleen op speciale dagen, zoals feestdagen naar de tempel. Weer anderen kennen geen tempels maar gaan regelmatig naar groepsmeditaties in speciale meditatiecentra (*jagrti's*).

Tempelbel

Hindoetempels zijn luidruchtige, levendige plaatsen gevuld met geluiden van mensen die bidden, zingen en op zangerige toon voorlezen uit de heilige geschriften. Gelovigen trekken aan de tempelbel als ze de tempel betreden en als ze weer weggaan.

Nog meer tempels

De enige tempel in India die is gewijd aan Brahma staat in de stad Pushkar in Rajasthan, het westen van India. Bij de ingang staat een gans, Brahma's persoonlijke dier, waarvan gezegd wordt dat hij deze plek voor de tempel heeft uitgekozen.

Een groep prachtige stenen tempels staat langs de kust bij Mahabalipuram in Zuid-India. Ze werden gebouwd in de 7e eeuw. De stad is nog altijd beroemd om de bedrevenheid van haar beeld- en steenhouwers.

Geschriften

Er zijn veel verschillende geschriften die voor hindoes belangrijk zijn. De Veda's hebben het meeste aanzien, maar worden slechts door weinigen gelezen. De verhalen, zoals de Ramayana en de Mahabharata, worden veel meer gelezen. De meeste geschriften zijn in de loop der tijd aangepast. De datering is moeilijk en veel data worden nog steeds aangepast. Alle geschriften zijn geschreven in het Sanskriet.

Veda's

De Veda's zijn de oudste geschriften van het Hindoeïsme. Er staan geen wetten of regels in, maar veel over God, filosofie, het universum, de natuur en de juiste levenswijze. Ze zijn meer dan 5000 jaar oud.

Er zijn 4 Veda's. Veda betekent kennis en werd door 4 families middels versjes doorverteld (Panditai).

Bhagavad-Gita

De Gita is een dialoog tussen Krishna en prins Arjuna voor aanvang van een grote strijd. Het gaat vooral over het vinden van God en het juiste handelen. Het is onderdeel van de Mahabharata.

Upanishads

Er zijn meer dan 100 Upanishads die verschillende onderwerpen behandelen. De eerste Upanishads werden geschreven ver voor 1000 v.C. maar tot 1500 n.C. kwamen er nieuwe bij. Belangrijke onderwerpen zijn de ziel en de relatie daarvan met God

Ramayana

De Ramayana vertelt het verhaal van de kroonprins Rama en zijn vrouw Sita. Rama wordt verbannen en dwaalt samen met Sita een tijd rond in het bos. Na de ontvoering van Sita maakt Rama een einde aan het bewind van de slechte koning Ravana. Rama en Sita worden gezien als voorbeeldpersonen.

Mahabharata

De Mahabharata vertelt het verhaal over de strijd tussen de Pandava's en de Kaurava's. Het staat vol met verhalen over zelfopoffering en het juist handelen. Het is ongeveer 100.000 verzen lang.

Purana's

De Purana's zijn 'godenverhalen'. Ze bestaan uit verschillende verhalen over Vishnu, Shiva, Ganesha en anderen. De belangrijkste Purana is de Srimad Bhagavatam die over Krishna gaat. De eerste Purana's worden gedateerd op 300 n.C.

Bron: <http://nl.wikipedia.org/>